PIRKANMAAN JÄTEHUOLTO

HE 40/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

YMPÄRISTÖVALIOKUNTA 14.4.2021

Harri Kallio toimitusjohtaja Pirkanmaan Jätehuolto Oy

Hallituksen esitys rikkoo tarkkaan harkitun jätehuollon järjestämisen kokonaisuuden

Muutokset vaikeuttavat merkittävästi jätelain tavoitteiden (kiertotalouden ja luonnonvarojen käytön kestävyys sekä jätehuolto) saavuttamista.

Perustuslakivaliokunta (PeVL 58/2010 vp) : kunnan jätehuoltotehtävät muodostavat laajan operatiivisen kokonaisuuden, jota on pidettävä perustuslain tarkoittamana julkisena palvelutehtävänä

Ympäristövaliokunta (YmVM 23/2010) : yritystoiminnan edistäminen toissijaista suhteessa lain tavoitteeseen.

Yhdyskuntajätteiden kuljetusjärjestelmä on kaiken keskiössä. Kokonaisuuden hallinta riippuu yksin järjestelmästä

Kiinteistönhaltijan kuljetusjäjestelmä ei edistä

- Kiertotalouden systeemisen muutoksen edistämistä
- Yhdyskuntajätehuollon järjestämistä
- Asiakashallintaa, hintaohjausta, lajitteluun houkuttelua, kustannustehokasta logistiikkaa, käsittelyinfrastruktuurin optimaalista rakentamista ja on
- Vastoin pienten ja paikallisten yrittäjien etua

Kiertotaloudessa jätehuollon rooli ja merkitys vähenee – julkinen organisaatio oikea taho hoitamaan siirtymäkautta

Kokonaisuus on ajateltava siten, että se voi joskus toimia ilman jätehuoltoa. Ei synny jätteitä, vaan materiaalit kiertävät yhä paremmin raaka-aineiksi.

=>

Kiertotalouden systeemisen muutoksen luomat mahdollisuudet (ympäristö, liiketoiminta, työpaikat) ovat muualla kuin jätehuollossa.

=>

Tämän päivän jätehuolto on hoidettava hallitusti ja sen on mahdollistettava toivottu muutos – ei jarrutettava

=> Pirkanmaan malli yhdyskuntajätehuoltoon

Julkisen jätehuollon rooli kiertotaloudessa

⇒ **Julkinen jätehuolto** ei tavoittele taloudellista tulosta, vaan luo edellytyksiä, mahdollistaa ja toimii kiertotalouden alustana

⇒ **Markkinat** luovat uusia liiketoimintamalleja, jalostavat raaka-aineet, suunnittelevat, valmistavat, jakelevat ja saavat aikaan imua kierrätysmateriaalien käytölle

Pirkanmaan malli

- Yhteiskunnallinen toimija - edistää ilmastomuutoksen torjuntaa ja kiertotaloutta

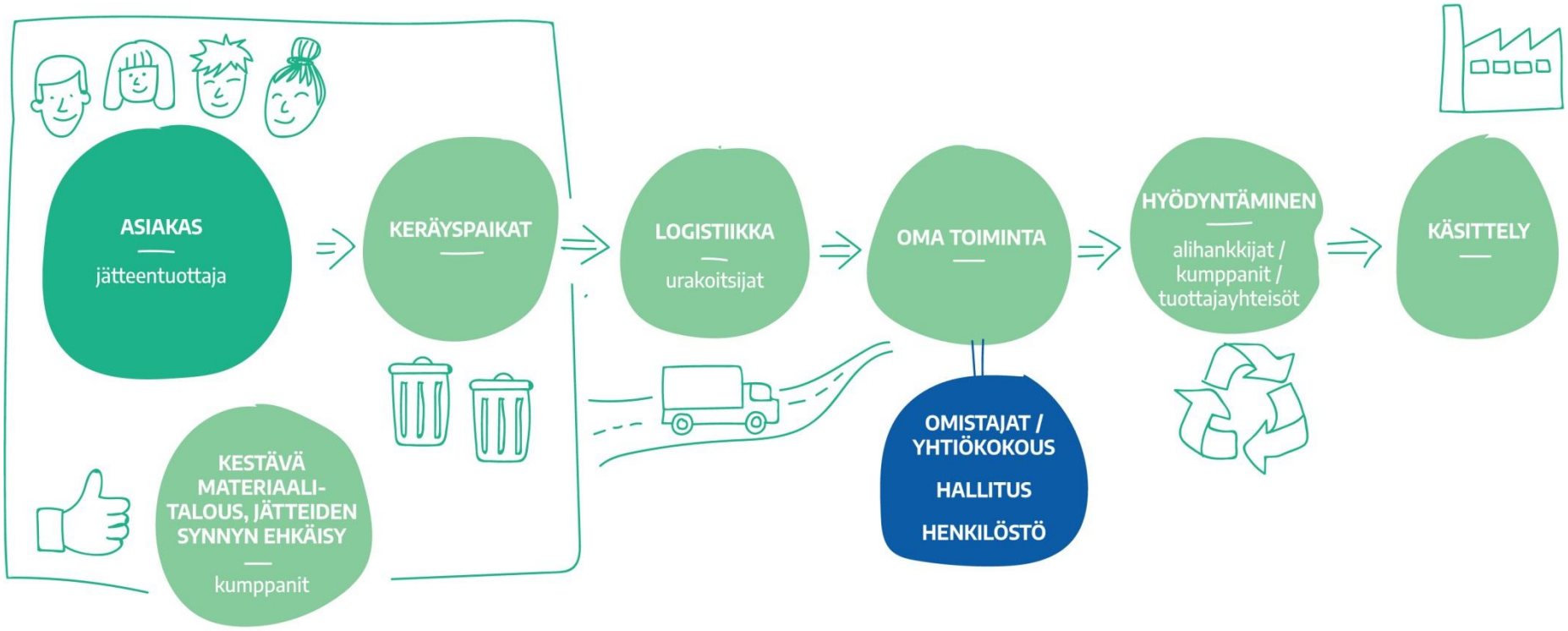
- Hallitsee kokonaisuuden, kilpailuttaa palvelut ja ylläpitää infrastruktuuria

- Alusta kiertotaloudelle – mahdollistaa uuden yritystoiminnan

- Välttämätön toimija - kasvun moottori

PIRKANMAAN JÄTEHUOLTO

Asiakaslähtöinen palveluliiketoiminta

Ympäristölle paras!

Kuljetusjärjestelmien vaikutukset

Asiakashallinta

Lajittelun onnistuminen

Hintahallinta ja hintaohjaus

Urakoitsijat ja kilpailu

Yhteistyö tuottajayhteisön kanssa

Infran mitoitus

Kiertotalous

Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n omistaja, työntekijä, jätteen tuottaja ja asiakas

Asiakashallinta

Kunnan kilpailuttamassa järjestelmässä kuntalainen on kunnan (kuntayhtiön) asiakas. Silloin

1. palvelut omakustannushintaan
2. lajitteluun houkuttelun eri keinot käytössä (ennaltaehkäisy, palvelukokonaisuus, hintaohjaus, neuvonta, koulutus, kokonaisuus ympäristöhaittoja vähentävä, yhteisöllisyys), sillä pelkkä määräys ei riitä lajittelun onnistumiseksi
3. syntypaikkalajittelun onnistuminen takaa jätehuoltojärjestelmän kustannustehokkaan kokonaisuuden ja mahdollistaa materiaalivirtojen kierrätyksen kustannustehokkaasti
4. Business tehdään oikeassa paikassa eli materiaalien jalostuksessa (ei keräyksessä)

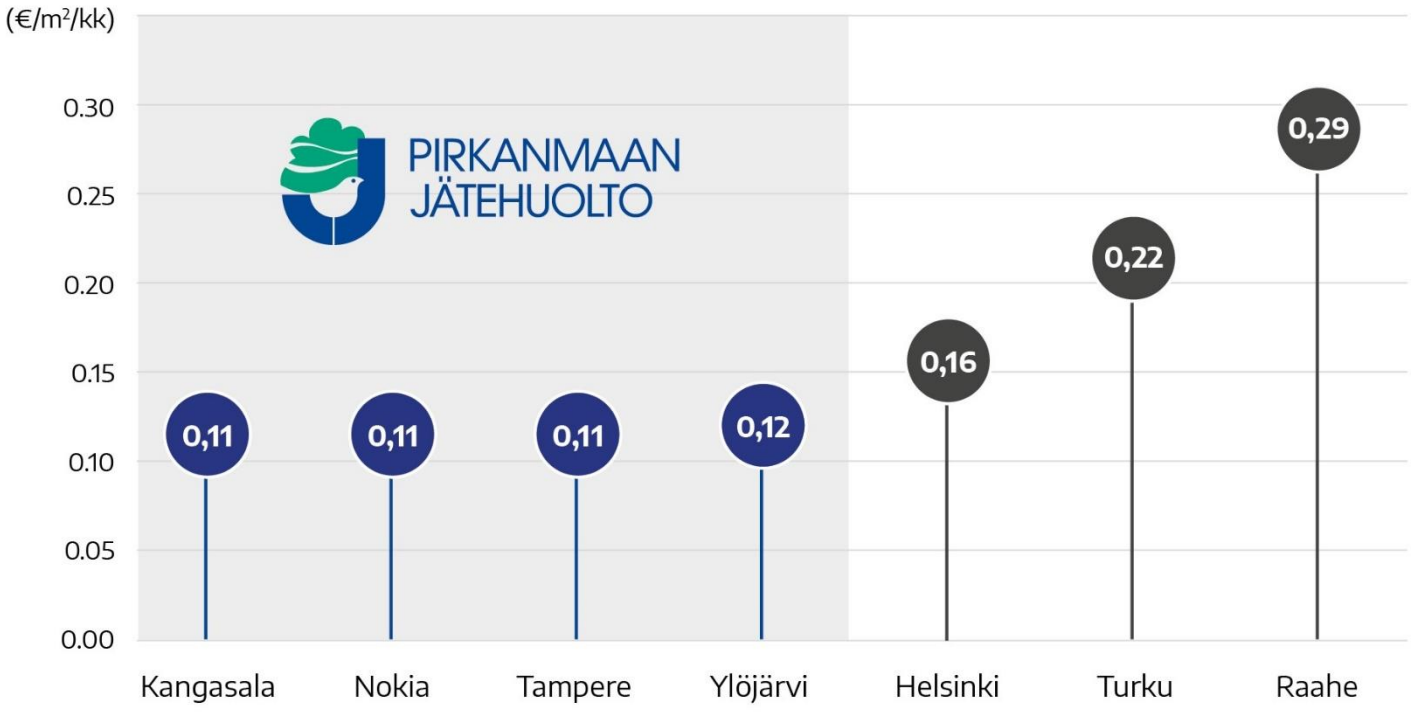
Hintaohjauksen mahdollisuus

Lajittelun onnistumiseen ei riitä lajittelumahdollisuuksien tarjoaminen.

Kaikkien jätelajien hallinta mahdollistaa hintaohjauksen. Pirkanmaalla on voitu innostaa asukkaita lajitteluun tarjoamalla maksuton metallin ja lasin keräys sekä tuettu muovin ja biojätteen keräys. Sekajätteen hintaa on samalla nostettu.

Lajittelua tukeva hintaohjaus on mahdollista silloin, kun kaikki kerättävät jakeet ovat yksissä käsissä.

Suomen Kiinteistöliiton Indeksitalon jätehuoltomaksut vertailukaupungeissa 2020

Aluetaloudellinen merkitys

Aluetalouteen jää aitoa valinnanvapautta verrattuna

- Turun seutu 40 M€
- Raahen seutu 65 M€

Kuljetusjärjestelmien vaikutukset

Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n asiakashinnat on selkeästi maan edullisimmat. Jos niitä nostettaisiin 24%, hinnat olisivat edelleen maan edullisimmat. Aluetaloudellisesti hintaero on noin 10 M€.

Silti Pirkanmaan Jätehuolto on voinut ja voi investoida kaikkeen tarpeelliseen. Julkisesti omistettuna ja omakustannushintaan toimivana organisaationa se toimii vain ja ainoastaan asiakkaittensa palvelutarpeen ja yhteiskunnan asettamien tavoitteiden toteuttamiseksi.

Hallituksen esitys ei tue paikallista yrittäjyyttä

⇒ Kiinteistönhaltijan kuljetusjärjestelmä on vastoin paikallisten ja pienten jätteenkuljetusyritysten etua

⇒ Esitys on vastoin jätelain muutoksen tavoitetta ja vastoin tulevaisuuden menestyksen rakentamista

⇒ Tukee muuttumattomuutta ja siten ainoastaan isoja kuljetusyrityksiä sekä pyrkimystä yksityiseen monopoliin

Valinnan vapaus ?

Käytännössä valinnan vapaus on tarkoittanut vapautta valita auton väri - ei muuta. Joissakin tapauksissa tarjolla ei ole ollut kuin yhden värinen auto.

Pirkanmaalla on paljon ja uusia kuljetusyrityksiä

Paikallisten yrittäjien hoitamana kiinteiden jätteiden kuljetuksista on maksatuksen perusteella laskettuna **78 %** ja valtakunnallisten yritysten hoitamana vain **22%** (L&T, Urbaser ja Remeo). **Yrityksiä kiinteiden jätteiden urakoissa on noin 20 ja urakka-alueita on 80.**

Viimeksi Pirkanmaalla mukaan tulleet yritykset

- Kipox Oy, Teemu Saari (044-2944176)

- PTS Kuljetus Oy Pasi Suojanen (0400-989170)

- Kuljetus K&Y-H Oy Kari Kallio (040-5560895)

Eivät olisi olemassa ilman kunnan kilpailuttamaa järjestelmää ja nämä **yritykset vahvistavat kunnan kilpailuttaman järjestelmän selkeät edut** pienen ja paikallisen yrittäjän näkökulmasta.

Kiinteistön haltijan järjestelmä ei ole pienten tai paikallisten yritysten etu

Kuljetusten liiketoiminta on niin yksinkertaista ja kannattavaa, että aikanaan kansainväliset ja isot kotimaiset yritykset pyrkivät valtaamaan alaa. Vallitsevaa erinomaista markkinatilannetta onkin kaikin keinoin pyritty ylläpitämään ja siksi vastustettu kunnan kilpailuttamaa järjestelmää. Mutta siellä, missä kunta järjestää kilpailutuksen, markkinatilanne onkin kehittynyt toiseen suuntaan eikä isot yritykset näytä enää menestyvän kilpailussa. Pienet paikalliset yritykset , joiden nimissä kunnan kilpailuttamaa järjestelmää vastustetaan, ovatkin todellisuudessa menestyneet kilpailutuksissa isoja paremmin. Näin siis näyttäisi aikaa myöten käyvän, kun siirrytään kunnan järjestämään kilpailutukseen.

=> **SKAL:n , YTP:n ja Yrittäjien ajama toive toteutuukin juuri kunnan kilpailuttamassa järjestelmässä** ja heidän puolustamassaan järjestelmässä menestyvät juuri ne yritykset, joilla uhkaillaan.

Yhteistyö tuottajayhteisön kanssa

Kuntavastuullisen jätehuollon kokonaisuuden hallinta takaa

- hyödynnettäväksi kerättävien jakeiden syntypaikkalajittelun onnistumisen,
- keräyksen ja logistiikan kustannustehokkaan järjestelmän ja
- luotettavan yhteistyötahon yhteisen tavoitteen toteuttamiseksi sekä
- mahdollisuuden kierrätysmateriaalin aitoon kilpailukykyyn ilman arvoketjuun muodostuvia lisäkustannuksia

Julkisen jätehuollon infrastruktuurin mitoitus

Arvoketjun hallinta mahdollistaa materiaalivirtojen hallinnan

Jätehuollon tavoitteena on poistaa kierrosta sinne kuulumattomat materiaalivirrat, järjestää käsittely kierrätykseen (vielä) sellaisenaan kelpaamattomille materiaaleille.

Materiaalivirtojen hallinta mahdollistaa optimaalisen mitoituksen ja kustannustehokkaat ratkaisut.

Omakustannushintaan toteutettuna ne palvelevat kaikkia toimijoita ellei niiden käyttöä ole kielletty tai rajoitettu.

Kiertotalouden systeeminen muutos

Hyvin hallittu julkisen jätehuollon kokonaisuus on avoin alusta ja ankkuritoimija tavoiteltaessa systeemistä muutosta.

Julkisen toimijan paras rooli on oman tehtävänsä ohella mahdollistaa uutta yritystoimintaa ja tukea yhteiskunnan tavoittelemaa muutosta.

Pirkanmaan Jätehuolto Oy on ankkuritoimija kiertotalouden ekosysteemissä ECO3:nalueella. ECO3 on edelläkävijä kiertotalouden alustakonseptin kehittämisessä ja rakentamisessa. Konsepti on huomioitu ja palkittu kansainvälisesti.

Pirkanmaan pitkän kokemuksen perusteella johtopäätöksenä on, että

Kiinteistönhaltijan kuljetusjärjestelmä toimii kaikkia lain esivalmistelussa asetettuja tavoitteita vastaan.

PIRKANMAAN JÄTEHUOLTO

Ympäristölle paras!

SUOMALAISTA PALVELUA

YHTEISKUNNALLINEN YRITYS

kiwa certified ISO 14001 Inspecta Sertifiointi Oy

99 %

Yhdyskuntajätteistä hyödynnetän materiaalina tai energiana.

Vain 1 % jätteistä loppusijoitetaan.

Asiakastyytyväisyys 2020

- Tampere tänään tutkimuksessa

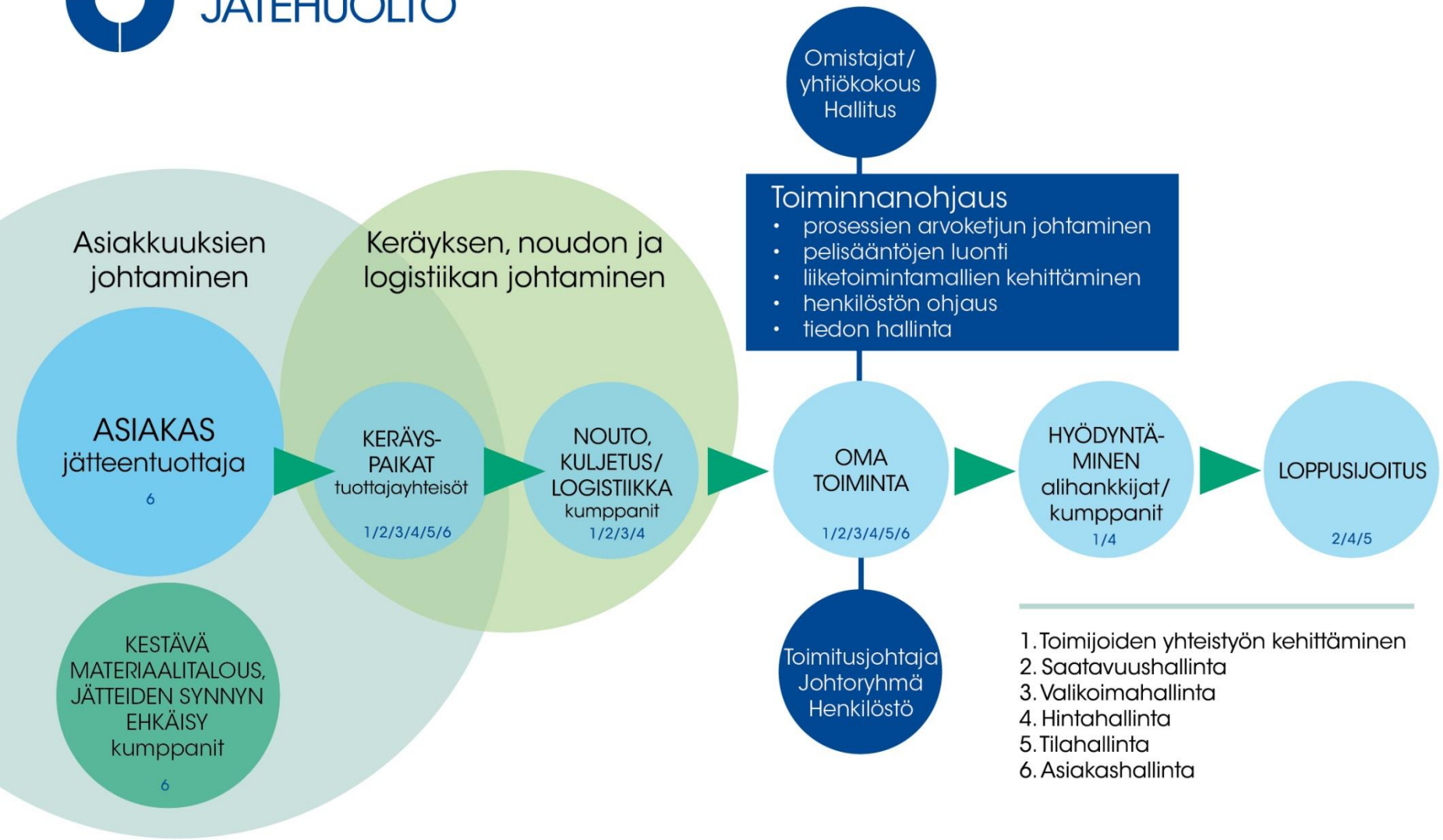
8,41

Jätehuollon rooli kiertotaloudessa

PIRKANMAAN JÄTEHUOLTO

Asiakaslähtöinen palveluliiketoiminta

Henkilöstön ammattitaito

Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n tulevaisuus

- Talous erinomaisessa kunnossa
- T&K –toiminta mahdollista
- Kiristyvien vaatimusten edellyttämät investoinnit mahdollisia
- Strategian mukaisesti kohti hiilineutraaliutta
- Yhteiskunnallinen merkitys muuttuu - haittojen ehkäisystä kohti uuden liiketoiminnan mahdollistamista

Muuta ajankohtaista

- PJH:n malli pohjana Suomen jätehuollon malliksi.
- Valmistelu yhdessä YM, UM, TEM, Business-Finland, Suomalais-Venäläinen kauppakamari
- European Business Award 2019 kansallinen voitto

Yhdyskuntajätettä on monenlaista !

Jätelaki ja Hankintalaki tekevät kokonaisuudesta monimutkaisen

Kuntavastuullinen Sidosyksikkö Horisontaalinen TSV Markkinaehtoinen Tuottajavastuu

